

613

PRZYKAZAŃ JUDAIZMU

תרי"ג מצוות

זר
פרו
כפתר
גביע
גביע
גביע
כפתר
כפתר
כפתר
כפתר
זר

פרו
כפתר
גביע
גביע
גביע
קנה
כפתר
זר

ועלית מצורת זהב טהור מקשה תעשה
המנורה ירכה קנה גביעיה כפתריה ופרויה
מומנה יהיו ועשה קנים יצאם מצידיה עששה
קני מנורה מצדה האויר ועששה קני מנורה
מצדה השני שלשה גביעים משקדים בקנה
האוויר כפתר ופרו ועששה גביעים משקדים
בקנה האוויר כפתר ופרו כן שלשת הקנים
היצאים מן המנורה ובמנורה ארבעה גבלים
משקדים כפתריה ופרויה וכפתר תחת שני
הקנים מומנה וכפתר תחת שני הקנים מומנה
וכפתר תחת שני הקנים מומנה שלשת הקנים
היצאים מן המנורה כפתריהם וקנתם מומנה
והיו כנה מקשה אלות זהב טהור ועשית את
זרתיה שלשה והעלה את זרתיה והאור על
עבר פניה ומקלוייה ומלותתיה זהב טהור
ככר זהב טהור יעשה אתה את כל הכלים
האלה וראה יעשה בתבניתם אשר אתה
מראה בהר

613
PRZYKAZAŃ
JUDAIZMU

תרי"ג מצוות

oraz

Siedem przykazań
rabinicznych

i

Siedem przykazań
dla potomków Noacha

Opracowanie
Ewa Gordon

Wydanie poprawione
i rozszerzone

Wydawnictwo Austeria
Kraków 2011

Tora jest dla Żydów kodeksem Boskiego Prawa, zawartego w 613 przykazaniach wywiedzionych z Jej tekstu. Przykazania te obowiązują nas po wsze czasy – także te, których nie możemy obecnie spełniać z powodu zburzenia Bet Hamikdasz, powinny pozostawać przedmiotem nieustannych studiów, abyśmy mogli ponownie wypełniać całą Torę, gdy tylko zostanie odbudowana Świątynia Jerozolimska.

W traktacie Kiduszin rabini dyskutują, co jest ważniejsze: studiowanie Tory czy wypełnianie przykazań? Dochodzą do wniosku, że studiowanie, prowadzi ono bowiem do czynów, czyli do wypełniania przykazań. Bez studiowania nie da się tego robić we właściwy sposób. Celem zaś poznawania Tory jest jak najlepsze wypełnianie przykazań Stwórcy – jak uczą nasi rabini w Pirke Awot (1:17): „Nie nauka jest istotą, ale czyn”.

Mam nadzieję, że książka zawierająca opis tarjag micwot okaże się pomocą dla wszystkich, którzy szczerze pragną zgłębiać judaizm. Od zburzenia Bet Hamikdasz nie da się wypełniać przykazań, które odnoszą się do składania ofiar i służby w Świątyni. Jednak – tak, jak nasze modlitwy zastępują dziś ofiary – studiowanie związanych ze służbą praw sprawia, że nie zapominamy o nich.

Oby poprzez zasługę studiowania tarjag micwot została odbudowana nasza Świątynia – prędko i za naszych czasów!

Michael Schudrich
Naczelny Rabin Polski

WSTĘP

Judaizm ma 613 przykazań (*micwot*), których treść wynika ze słów Tory. Słowo *tarjağ* oznacza liczbę 613 i zostało utworzone przez zapisanie tej cyfry alfabetem hebrajskim, w którym każda litera ma swoją wartość liczbową (*taw* = 400, *resz* = 200, *jud* = 10, *gimel* = 3).

Według tradycji, Mosze otrzymał na Synaju Torę z przykazaniami i przekazał ją Żydom. Wartość liczbową słowa Tora wynosi 611, ale gdy doda się do niej dwa pierwsze przykazania wypowiedziane przez Boga bezpośrednio do Żydów, stojących u stóp góry Synaj – otrzyma się liczbę 613.

613 przykazań podzielono na 248 nakazów (*micwot ase*) i 365 zakazów (*micwot lo taase*). Liczba 248 odpowiada tradycyjnej liczbie członków ciała ludzkiego, zaś liczba 365 – liczbie dni roku słonecznego (*Makot* 23b).

Wśród autorytetów rabinicznych brakuje jednolitego stanowiska, które *micwy* składają się na 613 przykazań, wszyscy jednak zgadzają się, co do samej ich ilości. Istnieją cztery główne metody uporządkowania *tarjağ micwot*:

- ⇒ najstarsza, przyjmująca postać *azharot* – anonimowych poematów układanych na święto Szawuot, wyliczających przykazania,
- ⇒ podział uwzględniający *parsziot* (Tora dzieli się na 54 części, zwanych *parsza* lub *sidra* – pl. *parsziot*. By odczytano w ciągu roku cały Pięcioksiąg, w kolejny Szabat czyta się w synagodze każdą *parszę*. Nie wszystkie *parsze* zawierają *micwy*.),
- ⇒ podział na dziesięć grup tematycznych, odpowiadających Dekalogowi (jak np. u Raw Saadii Gaona czy rabina Jicchaka Abrabanela),
- ⇒ układy niezależne.

Najbardziej znanym układem niezależnym jest lista Rambama – Majmonidesa (1135–1204), zawarta w jego *Sefer hamicwot*, który ułożył

listę przykazań (podzielonych na pozytywne i negatywne) według ich ważności. W układzie tym pierwsza *micwa* pozytywna to „Pierwsze przykazanie z przykazań pozytywnych: Wiedzieć, że jest Bóg, jak jest napisane (*Szemat* 20:2): Ja jestem Haszem, twój Bóg”, zaś pierwsza negatywna to: „Pierwsze przykazanie z przykazań negatywnych: aby nie powstało w myśli, że jest inny bóg prócz Haszem, jak jest napisane (*Szemat* 20:3): Nie będziesz miał innych bogów przede Mną”.

Do innych, znanych układów należy układ Eljasza Ettingera, wydany w 1817 roku w Warszawie, zestawiający *tarjağ micwot* w odniesieniu do *Szirat hajam* (*Szemat* 15), oraz układ Dawida Vitala, ujmujący *tarjağ micwot* w poemat, składający się z 613 wersów.

Oprócz *Sefer hamicwot* Rambama najbardziej znane opracowania 613 przykazań to: *Hilchot gdolot* (z przełomu IX/X wieku), których autorem jest rabi Szimon Kayyara (wyd. w Wenecji w 1584 r.); *Azharot* Raw Saadii Gaona, dzielące *micwot* na dziesięć części, zgodnie z Dekalogiem; *Sefer micwot hagadol* rabina Moszego z Coucy (wyd. w Rzymie w 1480 r.); *Sefer micwot hakatan* (*Semak*) rabina Jicchaka z Couerville (Corbeil); *Azharot* rabina Szlomo Ibn Gabirola; *Sefer hachinuch*, wydana anonimowo w Wenecji w 1523 r., przypisywana rabinowi Aharonowi ben Josef Halewi z Barcelony – układ *tarjağ micwot* według ich kolejności w Torze; *Luchot habrit* autorstwa rabina Jeszajahu ben Awrahama Horovitza (wyd. w Amsterdamie w 1649 r.); poemat *Keter Tora* rabina Dawida Vitala (wyd. w 1536 r. w Konstantynopolu). W XX wieku opracowaniem i komentowaniem *tarjağ micwot* zajmował się, między innymi, rabin Jisrael Meir Kagan (Chafec Chajim). (Układy *tarjağ micwot*, zobacz: A. Jellinek, *Kunteres Taryag*, 1878 r.)

Poniższy układ *micwot* odpowiada kolejności ich występowania w Torze, zgodnie z *Sefer hachinuch*. Na początku każdego przykazania cytowany jest werset Tory (bądź jego fragment), na podstawie którego rabini ustalili treść przykazania. Nie podano natomiast przekładów owych wersetów, ponieważ treść przykazania często nie wynika bezpośrednio z dosłownego znaczenia wersetu, a została z niego wy-

prowadzona na podstawie dyskusji rabinicznych. Określenie zakresu i szczegółów każdego przykazania jest treścią dysput rabinicznych w Talmudzie.

Czytając przykazania dotyczące ofiar (*korbanot*), należy pamiętać, że zwyczaj składania ofiar w Świątyni Jerozolimskiej (*Bet Hamikdasz*), funkcjonował w judaizmie tylko do czasu jej istnienia (czyli do 70 roku n.e.).

Kara śmierci (jej cztery rodzaje: *skila* – ukamienowanie, *srefa* – spalanie, *hereg* – ścięcie mieczem i *chenek* – uduszenie) mogła być stosowana tylko w czasach *Bet Hamikdasz*, gdy istniał najwyższy sąd żydowski – Sanhedryn, zasiadający w pomieszczeniu świątynnym, zwanym *liszkat bagazit*. Przed popełnieniem wykroczenia, przestępca musiał zostać ostrzeżony przez dwóch mężczyzn, tak by był świadomy grożącej mu kary, zaś przed wydaniem wyroku wymagano zeznań dwóch naocznych świadków zbrodni.

Słów: *Bet Hamikdasz* i Świątynia (Jerozolimska), *bet din* i sąd rabiniczny, oraz Rok Szabatowy i *Szemita*, a także *micwa* i przykazanie, używa się wymiennie. Zgodnie z żydowską trdycją Czteroliterowe, niewymawialne Imię Boga zapisywane jest jako „Haszem” (dosł. „to imię”). W pracy przyjęto uproszczony zapis słów hebrajskich.

Opracowano na podstawie:
Abraham Chill, *The mitzvot*, Jerozolima 2000.
Ahron Kahan, *The Taryag Mitzvos*, Nowy Jork 1987/88.
Adin Steinsaltz, *The Talmud*, Nowy Jork 1989.
Sefer Tehilim, Warszawa 1882.
Rambam, *Sefer hamicwot*.

ספר
ברשית

**KSIEGA
BERESZIT**

פרשת בראשית

Parsza BERESZIT

1

וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ ורבו ומלאו את-הָאָרֶץ וּבְגִשָׁה
וַרְדּוּ בְרֵגֶת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל-חַיָּה הַרְמִשָּׁת עַל-הָאָרֶץ:

Przykazanie płodzenia i rozmnażania się.

(Bereszit 1:28)

Jest to przykazanie nakładające na mężczyznę obowiązek ożenienia się i spłodzenia dzieci. Mężczyzna musi spłodzić przynajmniej jednego syna i jedną córkę, którzy sami będą zdolni do płodzenia dzieci.

פרשת לך לך

Parsza LECH LECHA

2

זֹאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין וְרַעַךְ אֲחֵרֶיךָ הַמּוּל לָכֶם כָּל-זָכָר:

Przykazanie obrzezania.

(Bereszit 17:10)

Jest to przykazanie dotyczące obrzezania mężczyzn. Obrzezanie powinno nastąpić w ósmym dniu po narodzeniu chłopca, ale gdy dziecko nie jest wystarczająco zdrowe, może być przesunięte na późniejszy termin. Jeśli ósmy dzień życia chłopca przypada w Szabat lub święto (nawet Jom Kipur), nie przeszuwa się obrzezania na inny dzień. Mężczyzna, który przechodzi konwersję na judaizm, musi także zostać obrzezany.